

Bogusława Bednarczyk

WPROWADZENIE

Inspiracją dla kolejnego tomu „Krakowskich Studiów Międzynarodowych” była dziesiąta rocznica otwarcia UE na dziesięć krajów, które najdobitniej pokazały, że polityka rozszerzenia prowadzi do stabilizacji i ugruntowania demokracji w regionach dotkniętych totalitaryzmem i komunizmem bądź targanych konfliktami. Dekadę temu Polska wraz z dziewięcioma innymi krajami stała się więc członkiem UE. 1 maja 2004 r. doszło do największego rozszerzenia UE: członkami wspólnoty zostały kraje Europy Środkowo-Wschodniej: Estonia, Litwa Łotwa, Polska, Czechy, Słowacja, Słowenia i Węgry – co stało się symbolicznym końcem zimnowojennego podziału kontynentu.

13 grudnia 2007 r. 27 krajów Unii podpisało traktat z Lizbony: zmieniający wcześniejsze porozumienia, dający większe uprawnienia Parlamentowi Europejskiemu, wprowadzający stanowisko stałego przewodniczącego Rady Europejskiej oraz wysokiego przedstawiciela ds. zagranicznych („szef” unijnej dyplomacji) i nowe służby dyplomatyczne, a także instytucję inicjatywy obywatelskiej – mieszkańcy UE mogą sami składać propozycje praw, jeśli jakiś projekt poprze odpowiednia liczba osób. Traktat ten wyjaśnia też, które uprawnienia należą do instytucji Unii, które do państw członkowskich, a które są dzielone.

Ponad półwieczna historia Wspólnoty pokazuje, że Unia Europejska podbijała sąsiadów całkowicie pokojowo, dając im nadzieję wejścia w swoje struktury. Tym różni się od wielu innych imperiów, które powstawały w Europie na przestrzeni wieków. Narzędziem imperialnej polityki Unii była polityka rozsze-

rzenia. Przesuwając w 2004 r. swoje granice na Wschód Unia Europejska tym samym przewyciężyła głębokie rozdzarcie spowodowane przez gorące i zimne wojny XX w. Teraz jednak w nowych środkowoeuropejskich krajach członkowskich uwidocznił się wobec biurokracji w Brukseli podobny sceptycyzm, z jakim wcześniej nauczono się nie ufać Moskwie. Europa Wschodu patrzy więc w przeszłość, natomiast Europa Zachodu oznacza przyszłość, którą należy otworzyć i zbudować. Dlatego państwa, które zostały przyjęte do europejskiej „rodziny”, dla swoich zachodnich sąsiadów są teraz, jak zresztą i dawniej, *terra incognita*.

Opracowania zamieszczone w niniejszym numerze bezpośrednio i pośrednio dotyczą problemów związanych z obecnym procesem zmian w integracji europejskiej. Autorzy, analizując m.in. aspekty ekonomiczne, polityczne i społeczne integracji, która dokonała się w minionym dziesięcioleciu, dowodzą, że rozszerzenie przynosi korzyści Unii Europejskiej jako całości. Dzięki rozszerzeniu Unia lepiej pokonuje wyzwania o charakterze globalnym. Polityka rozszerzenia okazała się istotnym narzędziem służącym transformacji społeczeństw. Zarówno w tych państwach, które już przystąpiły do UE, jak i tych, które znajdują się na drodze do akcesji, zaszły ogromne zmiany, możliwe dzięki reformom demokratycznym i gospodarczym. W sercu samego procesu przystąpienia znalazły się zaangażowanie, uwarunkowania i wiarygodność, które gwarantują jego sukces.

Numer powstał dzięki współpracy naukowców i doktorantów Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz badaczy od lat współpracujących z uczelnią. „Krakowskie Studia Międzynarodowe” zamykają recenzje najnowszych pozycji książkowych, tematycznie związanych ze współczesnymi stosunkami międzynarodowymi, rozważania na temat aktualnych stosunków UE z Ukrainą oraz wystąpienie ambasadora Maroka podczas jego spotkania ze studentami Krakowskiej Akademii.

Zapraszamy do współpracy i lektury.